

Soruların Cevapları

1. Ahmed'in Sefîne ^[RادیAllahu 'Anh] yoluyla tahrir ettiği şu hadis sahihtir:

« *» Hilâfet otuz yıldır. Bundan sonra Meliklik olacaktır.*

Velâkin bunun, işin (yönetimin) sonu olduğu ve ondan sonra Hilâfet'in hiç olmayacağı anlamına geldiği sahih değildir. Zîra bunu beyân eden başka rivâyetler vardır. Meselâ,

şu rivâyet gibi:

« *» Benden sonra Hilâfet otuz sene olacaktır. Sonra Meliklik olacaktır.*

ve diğer bazı rivâyetlerde geçtiği gibi:

« *» Nübüvvet Hilâfet'i Benden sonra otuz sene olacaktır. Daha sonra Meliklik olacaktır.*

Yani bu hadis, Ahmed'in tahrir ettiği diğer hadiste vârid olan "Nübüvvet Hilâfeti" hakkındadır:

Aranızda Allah'ın

olmasını dilediği kadar Nübüvvet olacaktır. Sonra onu kaldırmayı dilediğinde kaldıracaktır. Sonra Nübüvvet Minhâcı üzere [Râşidî] Hilâfet olacaktır. Allah'ın olmasını dilediği kadar olacak, sonra Allah onu kaldırmayı dilediğinde kaldıracaktır. Sonra Isırıcı Meliklik olacaktır. Allah'ın olmasını dilediği kadar olacak, sonra onu kaldırmayı dilediğinde kaldıracaktır. Sonra Zorba Diktatörlük olacaktır. Allah'ın olmasını dilediği kadar olacak, sonra onu kaldırmayı dilediğinde kaldıracaktır. Sonra da Nübüvvet Minhâcı üzere [Râşidî] Hilâfet olacaktır.

Dolayısıyla Hilâfet, söz konusu hadise göre Nübüvvet Minhâcı üzere başladı ve otuz sene sürdü. Sonra Isırıcı Meliklik oldu, sonra Zorba Diktatörlük oldu. Sonra da bu detaylı hâdisten anlaşıldığı üzere aynen ilki gibi **Nübüvvet Minhâcı üzere Râşidî Hilâfet** olacaktır. Allah ^[Subhânehu ve Te'alâ] dan bizi onun askerlerinden ve ehlinden kılmasını ve onu bizim ellerimizle kurmasını niyâz ediyoruz. Şüphesiz ki Allah İşiten ve İcâbet Eden'dir.

2. Allah ^[Subhânehu ve Te'alâ] şöyle buyurmaktadır:

Allah,

sizlerden îmân edip sâlih amel işleyenleri, kendilerinden öncekileri yeryüzünde Halîfe kıldığı gibi onları da yeryüzünde Halîfe kılacağını, onlar için seçtiği dinlerini (İslam'ı) yeryüzünde hâkim kılacağını ve (geçirdikleri) bu korkularını güvene çevireceğini vaâdetti. Zira onlar yalnız Bana kulluk ederler ve hiçbir şeyi Bana ortak koşmazlar. Her kim de bundan sonra inkâr ederse işte onlar fâsıkların ta kendileridir. ^[Nur 55]

Bu âyetin Rasulullah ^[SallAllahu 'Aleyhi ve Sellem] in Sahâbesi hakkında nâzil olduğu doğrudur. Fakat bu, aynı şekilde tüm zamanlarda onların sıfatlarını ve hallerini taşıyan herkese intibâk eder, uygun düşer.

el-Hâkim'in tahrir edip sahihtir dediği ve et-Tâberânî'nin de Ebî İbn Kâ'b'dan rivâyet ettiği hadiste şöyle dedi: "**Rasulullah** ^[SallAllahu 'Aleyhi ve Sellem] *ve Sahâbesi gelip de Ensâr tarafından barındırıldığında, Araplar onlara tek yaydan (topyekün) ok atıyorlardı. Onlar silahsız yatmaz ve silahsız kalkmazlardı. Dediler ki: 'Biz Allah'tan başka hiçbir kimseden korkmayıp emîn ve mutmaîn bir şekilde geceleyinceye kadar bu hâl üzere yaşayacağımızı göreceksiniz'* Böylece şu âyet nâzil oldu:

Allah, sizlerden îmân edenlere... vaad etti. ^[en-Nûr 55]

İbn Ebî Hâtim, el-Berâ'dan şöyle dediğini tahrir etti: “*Bu âyet, biz şiddetli bir korku içerisindeyken bizim hakkımızda nâzil oldu.*”

Yani bu âyet, Medîne'de Rasulullah ^[Sallallahu 'Aleyhi ve Sellem]’ın Ashâbı hakkında nâzil olmuştur.

Ayrıca bu âyet-i kerîme, ...

Her kim de bundan sonra inkâr ederse... şeklinde genel bir

lafızla son bularak, onlara ve onların

Sizlerden îman edip sâlih amel

işleyenler şeklindeki sıfatlarına sahip olan herkese şâmil olmuştur.

Yani Allah ^[Subhânehu ve Te'alâ] bu vasıflara sahip olanlara, onların Hilâfetleri yok iken istihlâf verecektir. Onların dinlerini de temkîn edecek ve korkularından sonra onları Allah'ın kendileri için yazmış olduğu ecel gelip çatıncaya kadar güvenliğe kavuşturacaktır.

Bu, el-Mâ'ide Suresi'ndeki şu âyetler gibidir:

Biz, içinde hidâyet ve nûr olduğu halde Tevrat'ı indirdik. Kendilerini (Allah'a) vermiş Nebîler onunla yahudilere hükmederlerdi. Allah'ın Kitâbı'nı korumaları kendilerinden istendiği için Rablerine teslim olmuş râhipler ve hahamlar da (onunla hükmederlerdi). Hepsi ona (hak olduğuna) şahitlerdi. Öyleyse insanlardan korkmayın, Benden korkun! Ayetlerimi az bir bedel karşılığında satmayın! Her kim Allah'ın indirdikleri ile hükmetmezse işte onlar kâfirlerin ta kendileridir. ^[el-Mâ'ide 44]

ve şunun gibi:

Tevrat'ta onlara şöyle yazdık: Cana can, göze göz,

buruna burun, kulağa kulak, dişe diş vardır. Yaralar da kısastır. Her kim bu (kısası) bağışlarsa kendisi için o keffâret olur. Her kim Allah'ın indirdikleri ile hükmetmezse işte onlar zâlimlerin ta kendileridir. ^[el-Mâ'ide 45]

ve şunun gibi:

İncil ehli, Allah'ın onda indirdiği

(hükümler) ile hükmetsinler. Her kim Allah'ın indirdikleri ile hükmetmezse işte onlar fâsıkların ta kendileridir. ^[el-Mâ'ide 47]

Bu âyetler yahudiler ve nasrâniler hakkında nâzil oldu. Fakat ardından ...

Her kim

hükmetmezse... şeklinde genel bir lâfızla devam etti. Böylece hem onları hem bizi hem de bütün insanları kapsamaktadır.

Burada ...

Allah sizlerden îman edip sâlih amel işleyenlere... âyet-i kerîmesinin

onların sıfatlarını taşıyan herkes hakkında inzâl edildiğini vurgulayan bir diğer husus daha vardır: Bu âyet indiğinde Müslümanların bir devleti vardı ama onlar korku içerisindeydiler. Nitekim âyet: “**Allah'ın onlar için seçtiği dinlerini yeryüzünde hâkim kılacağını ve güvenlikte iken korkularını çevireceğini...**” şeklinde geçmedi. Bilâkis evvela istihlâf [Halîfe kılma] kelimesini zikretmesi, bu sıfatlara sahip herkes için olduğuna delâlet etmektedir. Zîra eğer bu sadece Sahâbiler hakkında olsaydı, onların bir devleti varken bu âyet inmişti. Sonra istihlaf vaadi zikredildiğinde de bu zaten gerçekleşmişti.

İşte bunların tamamı, bu vadin söz konusu sıfatlar ile vasıflanmış herkes için devamlılık arzettiğini beyân etmektedir.

3. Hüküm (yönetim) [ ] lüğatte Kadâ' (yargı) [ ] demektir. Velâkin bu, kâdî (yargıç) ve sultan (yönetici) üzerine intibak eder. Çünkü İslâm'da sultan'ın kadâ yetkisi vardır. İster doğrudan kendisinin kadâsı olsun isterse tâyin ettiği bir başkasının kadâsı olsun fark etmez.

İşte böylece Hüküm (yönetim) hakkındaki âyetler, lügat açısından hem kâdî hem de sultan üzerine tefsir edilir. Yani

... **Her kim Allah'ın indirdikleri ile hükmetmezse...** ^[el-Mâ'ide 44] âyet-i kerîmesindeki hükmetmek (yönetmek) [ ] kelimesi hem kâdîyi hem de sultanı kapsar.

Çünkü Sultan kadâ yetkisine sahiptir. Dolayısıyla sultan hükmettiğinde, aynı zamanda (doğrudan) kâdîdir. Bir başkasını kadâ için tâyin ettiği zaman da mecâzen (dolaylı olarak) kâdîdir. Şöyle denildiği gibi: “*Emîr mescid yaptırdı.*” Burada emîr mescidi mecâzen yapmıştır. Mecâz ise lügatten olup ıstılahtan değildir.

Yani hüküm âyetlerinin sultan anlamındaki tefsiri, sizin sorunuzda zannettiğiniz ve sonra da ıstılah açısından tefsirine itiraz ettiğiniz gibi ıstılah bâbindan değildir. İster hakiki isterse mecâz yönünden olsun, bu lügât bâbindandır ve kâdî üzerine intibak ettiği de açıktır.

İşte bu, İslam'ın ilk zamanlarında kâdî kadâ yetkisine sahip iken de böyle idi. Fakat günümüze gelince; bunun sultan üzerine tefsir edilmesi çok daha dikkat gerektirmektedir. Zîra kâdî bugün kadâ yetkisine sahip değildir. Bilakis sultanın kendisinden talep ettiklerini yapmaktadır. O kadar ki bazı kâdîler neredeyse şöyle demektedirler: “*Şüphesiz bu hüküm benden değildir. Ben sadece bildiriyorum.*” Böyle bir şeye kendi duruşmalarımın birinde ben de şahit olmuştum.

Hülâsası şu ki:

... **Her kim Allah'ın indirdikleri ile hükmetmezse...** ^[el-Mâ'ide 44] âyetinin tefsiri hem kâdî hem de sultan üzerine intibak eder.

Günümüzde ise bu âyet -her ne kadar kâdiye de intibak ediyorsa da- sadece sultan hakkındadır. Çünkü kadâ fiilen onun elindedir ve tâyin edilmiş kâdî yalnızca sultanın emrettiği şeyi bildirmektedir.

4. Bilindiği gibi şer'î hüküm; Şarî'in kulların fiillerine ilişkin iktidâ', vad'î veya tahyir şeklindeki hitâbıdır.

Buna binâen burada, insandan muşahhas olarak kaynaklanıp da hükümsüz bırakılan hiçbir tasarrufât yoktur. Mânevî şahsiyetin tasarrufu ise şöyledir:

Mânevî şahsiyet; belirli bir temsilden oluşmuş bir hey'ettir. Bunun iki türü vardır:

Birincisi: Kendi altındakileri, şahısları ile temsil eden bir şahsın başkanlığındaki mânevî şahsiyettir.

İkincisi: Kendi altındakileri, şahısları ile değil de onlarla alâkalı işler ile temsil eden bir şahsın başkanlığındaki mânevî şahsiyettir.

Birincisine gelince; Eğer temsil, sahih bir akit ile gerçekleşmiş ise onun tasarruf hakkı vardır. Zîra bu durumda mânevî şahsiyet, başkan olan tek bir şahıs tarafından temsil edilen bir şahıslar topluluğunu temsil etmektedir. Tasarrufât ondan kaynaklanmaktadır ve bu durumda bu tasarrufât sahihtir. Buna misâl; devlet, hizb ve tüm türleriyle İslâmî şirketlerdir.

İkincisine gelince; Onun tasarruf hakkı yoktur. Zîra bu durumda mânevî şahsiyet, şahısları değil onlarla alâkalı diğer işleri temsil etmektedir. Meselâ onların malları, sermayeleri gibi. Ona başkanlık eden şahsın tasarrufâtı bâtıldır. Çünkü onun başkanı şahısları temsil etmemektedir. Buna misâl, anonim şirketlerdir. Bunlar sermaye şirketleridir. Yönetim kurulu ve başkanı sermayeyi temsil etmektedir. Bunun içindir ki onun tasarrufâtı, onu temsil eden şahsın bizzat kendisinden veya kendisi dışındakilerden kaynaklanmamaktadır. Dolayısıyla bâtil olur. Aynı şekilde yardımlaşma/dayanışma cemiyetleri de malları, sermayeleri temsil eden kurumlardır. ^[İktisad Nizami'na bakınız]

Bu sebeple bu yardımlaşma/dayanışma cemiyetleri ile çalışmak câiz değildir. Çünkü bunlar yalnızca mal, sermaye üzerine kuruludur ve onlarda beden ortaklığı yoktur. Aksine ortaklık sadece mallara, sermayeye dayanmaktadır. Böylelikle onun tasarruf hakkı yoktur ve onunla akitleşmek bâtıldır.

5. Bir spor klübüne, klübün sahalarından veya hizmetlerinden belli bir ücret karşılığı faydalanmak üzere oyuncu veya antrenör olarak üye olmaya gelince; klübün sahaları veya hizmetleri üyelere açık olduğunda bu câizdir. Üyelerin, bu faydalardan bazılarının bir süreliğine meşgul olduğunu görmesi,

dolayısıyla o vakitte onlardan faydalanamaması buna zarar vermez. Klübün sahaları ve hizmetleri, açık hale geldikten sonra kalabalık nedeniyle geçici doluluk zamanları dışında, çoğu zaman veya sürekli olarak klüp üyelerine açık olduğu sürece o ücretin boşa verilmemiş olmasından dolayı yine buna zarar vermez.

Bunun açık olup olmadığının nasıl takdir edileceğine gelince; bu da klübe üye olunurken üye olan kişinin, klübün sahalarını ve hizmetlerini incelemesi, üye sayısına bakması ve bundan da klüpteki faydaların kendisine açık olup olmayacağını ve doluluk zamanlarının sıklıkla olup olmadığını anlaması ile bilinir.

6. Dokunulmazlık, sadece elçilere ve onların hükmünde olanlara, devletleri ile yapılmış anlaşmaya göre verilir. [İşâret ettiğim maddenin sonuna bakınız: "...Onlara tasarruflarında devletleriyle yapılmış anlaşmaya göre muâmele edilir"] Bundan ötürü Halîfe'nin can, mal, ırz ve buna benzer herhangi bir şeye yönelik saldırıyı (dokunulmazlıktan) istisna etmesi mümkündür. Dolayısıyla, sokakta içki içmek, avretini açarak dışarı çıkmak veya Küfre dâvet etmek gibi elçilere ilişkin diğer cürümler için dokunulmazlık olabilir. O tüm bu hallerde dokunulmazlık sahibidir. Bu hallerde ona herhangi bir yargı cezâsı uygulamadan Müslümanların beldelerinden kovmakla yetiniriz.

Hulâsası şu ki elçilerin devletleri ile yapılmış anlaşmaya göre dokunulmazlıkları vardır.

7. el-Husn [ ] ile el-Kubh [ ] ve el-Hayr [ ] ile eş-Şer [ ] arasındaki farkın ne olduğuna gelince; aşağıdaki açıklamalar size bir çerçeve sunacaktır:

a. el-Husn (güzel) ile el-Kubh (çirkin) ve el-Hayr (iyilik) ile eş-Şer (kötülük), Usûl-ul Fıkh âlimlerinin istılahlarındandır. Bunların mânâları; lügatte geçen mânâları ile değil, onların koyduğu ve kullandığı gibi anlaşılır. Bu da onların mânâlarını ve aralarındaki farkı, lügat âlimlerinden değil usûl âlimlerinden almanız gerektiği anlamına gelmektedir. Öyleyse sözlüğü açıp el-Husn ile el-Kubh ve el-Hayr ile eş-Şer ne demektir diye bakarak "işte bu, budur" demeyiniz. Bilakis usûl âlimlerinin bunlara ne anlam yüklediğine bakarak mânâlarını anlamanız gerekir.

b. Usûlcüler el-Hâkim [ ] kelimesini araştırdılar. Yani ef'al (fiiler) üzerindeki hüküm nereden kaynaklanıyor? Yapısı farz mıdır, mendub mudur, mubah mıdır, mekruh mudur veya haram mıdır? Ve eşyâ (varlıklar) üzerindeki hüküm nereden kaynaklanıyor? Yapısı helâl midir veya haram mıdır? Yani bu, emretme yönünden midir yoksa nehyetme yönünden midir? Yani bu, meth (övgü) yönünden midir yoksa zemm (yergi) yönünde midir? İşte böylece bunlar üzerine sevâb (mükâfat) veya ikâb (ceza) düşer.

Bu yönden yapılan bu araştırma, onların el-Husn veya el-Kubh olup olmadığını ortaya çıkarır. Dolayısıyla şer'î emirlere uygunsa methedilir ve emredilir. Sonra bu hasen olur ve sevap gerektirir. Şer'î hükümlere aykırıysa zemmedilir ve nehyedilir. Sonra bu kâbih olur ve ikâb gerektirir. Bu nedenle el-Husn ve el-Kubh, şer'î ahkâma göre eşyâ ve ef'alın hükmünün ne olduğundan ve meth veya zemm yani sevâb veya ikâb bakımından üzerine ne düştüğünden ortaya çıkar.

Böylece meselâ hırsızlığın mâhiyeti araştırıldığında, onun hükmünün haram olduğu ve meth veya zemm yani üzerine sevâb veya ikâb düşmesi bakımından ise el kesmeyi veya Cehennem ateşini gerektirdiği görülür. Sonra biz deriz ki hırsızlık, kabihtir.

c. Kezâ Usûlcüler, fiilin üzerindeki zararını veya faydasını ölçmek, sonra da fiile devam etmek veya ondan kaçınmak üzere şahsın kıyas ettiği mikyâsı (ölçüyü) de araştırdılar. Belirli bir fiili benimsedikleri mikyâsa vurduklarında (ölçtüklerinde), kendi mikyâslarına göre bu kıyâsın netîcesi en-Nef'u (fayda) [ ] çıkarsa bu fiilden hoşlanırlar, onu yapmaya koşarlar ve onu Hayr [ ] olarak isimlendirirler. Kendi mikyâslarına göre bu kıyâsın netîcesi ed-Darar (zarar) [ ] çıkarsa bu fiili kerih görürler, onu yapmaktan kaçınırlar ve onu Şer [ ] olarak isimlendirirler.

Dolayısıyla size olan faydasını veya zararını ölçü aldığımız mikyâs bakımından hırsızlık fiili araştırıldığında, siz ya ona koşarsınız yada ondan kaçarsınız. Böylece ya hayr olur yada şer olur.

Sonra deriz ki hırsızlık şerdir. Çünkü İslam mîzânında bu zarardır. Öyleyse onu yapmamalısınız.

d. Bunun içindir ki araştırma alanı, üzerine düşen hükmün haram olması hakkında ve sevâb yada ikâb bakımından dünyada el kesme veya Âhirette cehennem ateşi gerektirmesi hakkında olduğunda, hırsızlığı kabih olarak isimlendirirsiniz.

Araştırmanın alanı, menfaat ve zararı ölçü aldığınız mikyâs olursa, bunu İslam mîzanında kıyas edersiniz. Yoksa maslahatınıza veya hevânıza göre değil! Böylece bunu zararlı bulursunuz, kerih görürsünüz, onu yapmaktan kaçınırsınız ve onu şer olarak isimlendirirsiniz.

e. Hülâsa:

Araştırma alanı, eşyâ ve ef'al üzerine düşen hüküm hakkında, sonra da sevâb veya ikâb gerektirmesi hakkında olunca, burada ortaya çıkan netîceye göre el-Husn veya el-Kubh olur.

Ve araştırma alanı, İslam mîzanında fiilin faydasını veya zararını ölçü aldığımız mikyâs hakkında, sonra da ondan hoşlanıp onu yapmaya koşmanız yada onu kerih görüp ondan kaçınmanız hakkında olunca, burada ortaya çıkan netîceye göre el-Hayr veya eş-Şer olur.

8. Tabutta defnetmek ve tabut üretimi:

Cumhur-ul Fukahâdan ^[Fâkihlerin çoğundan] tabutta defnetmenin kerâhati (mekruh olduğu) nakledilmiştir.

Sâ'd İbn Ebî Vakkâs ^[RadiyAllahu 'Anh] a vefâtı esnasında kendisi için bir tabut yapılması istendiğinde bunu kabul etmedi. Ona: “*Senin için ağaçtan bir sandık yapalım*” dediklerinde onlara “*Bana, Rasûlullah’a yaptığınızı yapın. Üzerime tuğlalar döşeyip üstüme toprak atın*” dedi. Bir başka rivâyette ise şöyle dedi: “*Bana bir mezar kazın ve Rasûlullah’a yaptığınız gibi üzerime tuğlalar döşeyin.*” ^[Muslim rivâyet etti]

Üretim, üretilen şeyin hükmünü aldığından dolayı tabutların üretimi mekruhtur. Bu durum, tabutlar üzerinde İslam’a muhâlif hiçbir işâret/simge olmadığı halde geçerlidir. Aksi takdirde hüküm, üzerindeki bu işâretlere/simgeler göre değişir. Eğer üzerinde -meselâ nasrânîlerin haç işâreti veya benzerleri gibi- diğer din sahiplerine ait herhangi bir işâret/simge olursa, onun üretimi müekkeden (şiddetlice) haram olur.

Hülâsası şu ki:

Üzerinde herhangi bir işâret, simge yada şiar yoksa, ölü sahipleri için tabut yapmak/yaptırmak mekruhtur. Fakat üzerinde İslam’a aykırı herhangi bir işâret, simge yada şiar varsa, onun üretimi haram olur.

Onun üretimi mekruh olsa da, soruyu sorana onun üretimini terk etmesini nasîhat ederiz. Çünkü mekruhtan kaçınmak şer’î hükme ittiba sayılır ve bunda Allah’ın izniyle sevap vardır.

H. 15 Rabî-ul Evvel 1426
M. 24 Nisan 2005